

EXTERNALITZAR

La nova exposició de referència del totalment renovat Museu de Ciències Naturals de Catalunya és un recorregut per la història de la vida en el planeta. És tant com dir per la història del planeta, perquè la vida ha estat, i és, una força geològica de primera magnitud. D'on es pensen que ha sortit, per exemple, l'atmosfera oxidant que l'envolta, responsable de tants fenòmens conformadors de l'escorça terrestre? Ho il·lustra una roca arqueana de ferro bandat procedent de West Austràlia, resultat de l'activitat metabòlica dels bacteris primigenis, fa uns 2.500 milions d'anys. En un ambient reductor, l'activitat anaeròbia d'aquests organismes provocava precipitacions fèrriques en forma d'òxids i silicats, que són la roca exhibida, i expulsava un residu tòxic anomenant oxigen. L'abocador d'aquesta espantable deixalla gasosa, l'atmosfera, acabà fent possible una altra estratègia metabòlica ben diferent: la vida aeròbia.

Foragitar noses ha estat una pràctica biològica *ab initio*. Fidels a aquest principi, hem engegat incansablement al riu tota la nostra aigua bruta. No hem sucumbit en la pitjor de les misèries perquè aigües avall algú treia profit de la nostra brutícia, tal com nosaltres respirem encara ara l'oxigen abocat pels anaerobis del passat. L'eficaç externalització d'aquestes noses exigeix o un gran espai que en permeti l'acumulació indefinida, o tercers que processin les deixalles. D'això, l'ecologia en diu el cicle dels materials. Com que en resulta una mena de bucle reiterable, parlem d'equilibris i coses així. En realitat, és una mena de transport circular recurrent, una manera penelopiana de fer i desfer i deixar-ho tal com era. És un intent enginyós de lluitar contra l'entropia, que prefereix la condició mineral de les coses.

En tot cas, aquesta màquina necessita energia. Fa recircular materials en cicle tancat i consumeix energia en cicle obert. L'invent ha funcionat durant milions d'anys. S'ha anat amanerant amb tota mena de peces

progressivament sofisticades, que ara anomenem espècies. Ens fem creus de la seva prodigiosa diversitat, admiració que ens porta a proclamar la saviesa de la natura, sense saber ben bé què volem dir amb això. Com tot ignorant cautelós, aplaudim per no fer el pagès. I en donem fe.

En efecte, en donem fe i, sobretot, introduïm una pertorbació imprevista. Dues, de fet. D'una banda, propendim a generar residus de tal natura i en tal quantitat que trenquen el processament sincrònic o resulten improcessables. D'una altra, demanem més energia de la sincrònicament disponible, si més no amb els mecanismes de captura de què hem disposat fins ara. És a dir, ens estem convertint en externalitzadors nets. No en transferidors a l'usuari següent que fa de receptor quasi sincrònic de la nostra externalització momentània, sinó en generadors d'externalitzacions improcessables sincrònicament. Així, se'ns acumulen residus (diòxid de carboni a l'atmosfera, contaminants als sediments, productes sintètics de moment indigeribles, elements radioactius desfermats...) i se'ns esgoten reserves energètiques fòssils que ningú havia tocat fins ara.

El nostre sistema econòmic ha après a posar preu a la producció i a la comercialització. Ha creat uns mercats i uns mecanismes reguladors que funcionen de manera prou eficaç (no sé si equitativa). Però no ha valorat el cost de les externalitzacions de materials residuals acumulables, ni el cost de reposició dels dipòsits d'energia fòssil espletats. Sense valoració no hi ha preu i sense preu no hi ha mercat regulador. Tenim el resultat a la vista. On continuarem externalitzant, en l'espai o en el temps, si en la nova economia global no hi ha exterior i només present ajornat?

RAMON FOLCH

Doctor en biologia, socioecòleg, president d'ERF

© Anna Sanchis

**«SE'NS ACUMULEN RESIDUS
I SE'NS ESGOTEN RESERVES
QUE NINGÚ HAVIA TOCAT
FINS ARA»**